Nr 16.

Ankom till riksdagens kansli den 3 mars 1922 kl. 1 e. m.

Utlåtande angående regleringen för tiden 1 januari—30 juni 1923 av utgifterna för kapitalökning i avseende å post- och telegrafverken. (4:e avd.)

Postverket.

Inköp av inventarier.

1:o) Uti den till riksdagen den 7 januari 1922 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under tiden 1 januari—30 juni 1923, har Kungl. Maj:t i avseende å postverket, under åberopande av det vid propositionen under rubrik »utgifter för kapitalökning, Bil. 1» fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen (punkt 1) att för inköp av inventarier för postverkets behov för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor. [1.][1])

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 3—5 av åberopade statsrådsprotokollet.

För år 1920 uppgingo anslagen för ifrågavarande ändamål till sammanlagt 700,000 kronor, varav 400,000 kronor anvisats å nämnda års tilläggsstat. För år 1921 har för samma ändamål stått till förfogande förutom ett riksstatsanslag av 700,000, ett å sistnämnda års tilläggsstat beviljat anslag av 500,000 kronor. För innevarande år finnes ett belopp av 800,000 kronor anvisat för ändamålet.

I nu föreliggande förslag till stat för första halvåret 1923 har det av generalpoststyrelsen begärda anslagsbeloppet, 500,000 kronor, av Kungl. Maj:t nedsatts till 400,000 kronor.

[1]) Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Med hänsyn till vikten av att inventarier och övriga tekniska hjälpmedel i erforderlig utsträckning stå till postverkets förfogande, får utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag, vilket, såsom ovan nämnts, innebär en nedsättning i det av generalpoststyrelsen begärda beloppet med 100,000 kronor.

I avseende å sättet för täckande av ifrågavarande anslag får utskottet biträda Kungl. Maj:ts förslag om att detsamma måtte utgå av lånemedel.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må för *inköp av inventarier för postverkets behov* för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Centralposthus i Göteborg.

[2.]

2:o) Kungl. Maj:t har (punkt 2) föreslagit riksdagen att för fortsättande av uppförandet av centralposthus i Göteborg må användas odisponerade delar eller omkring 280,000 kronor av de utav riksdagen för uppförande av två byggnader för post- och telegrafverkens behov i Gällivare tidigare anvisade medel om sammanlagt 443,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 6 och 7 av statsrådsprotokollet.

För inköp av tomt samt uppförande därå av ett centralposthus i Göteborg har riksdagen för åren 1915—1921 anvisat sammanlagt 7,646,100 kronor. För inköp av tomten hava disponerats 711,304 kronor 31 öre, vadan för själva byggnadsföretaget, som år 1920 beräknades draga en totalkostnad av 9,297,600 kronor, varit tillgängligt ett belopp av i runt tal 6,935,000 kronor.

Av den långvariga konflikten inom byggnadsfacket orsakades en sådan förskjutning med avseende å arbetet med uppförande av ifrågavarande byggnad, att ännu i början av december månad år 1920 av de för byggnadsföretaget anvisade medlen omkring 5,700,000 kronor återstodo odisponerade. På grund härav gjordes icke någon framställning till 1921 års riksdag om anvisande av ytterligare medel för företaget för år 1922.

Generalpoststyrelsen anmäler nu, att enligt vad byggnadsstyrelsen meddelat de redan anvisade medlen vore tillräckliga för byggnadsarbetenas fortsättande intill utgången av år 1922, men att däremot för arbetenas

bedrivande under första halvåret 1923 torde erfordras ett belopp av 729,500 kronor; och hemställer styrelsen, att nämnda belopp måtte anvisas för första halvåret 1923.

En av byggnadsstyrelsen på anmodan av departementschefen sedermera företagen utredning om möjligheterna till byggnadskostnadernas begränsande under allra närmaste tiden har emellertid givit vid handen, att genom en del omläggningar av den tidigare följda arbetsplanen byggnadsarbetet kan, utan att byggnadens fullbordande behöver nämnvärt försenas, bedrivas på sådant sätt, att intill utgången av juni månad år 1923 utöver tillgängliga medel erfordras allenast ett belopp av omkring 300,000 kronor vilket belopp ansetts böra nedsättas till 280,000 kronor eller det belopp, som återstode odisponerat å tidigare anvisade anslag till två byggnader för post- och telegrafverken i Gällivare.

Utskottets yttrande.

Utskottet får tillstyrka att medel i av Kungl. Maj:t föreslagen utsträckning må ställas till förfogande för fortsättande av ifrågavarande posthusbyggnad. I likhet med departementschefen förutsätter dock utskottet, att i sammanhang med frågan om beviljande av ytterligare anslag för ändamålet fullständiga förnyade kostnadsberäkningar rörande företaget framläggas för riksdagen.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må medgiva, att för fortsättande av uppförandet av *centralposthus i Göteborg* må användas odisponerade delar eller omkring 280,000 kronor av de utav riksdagen för uppförande av två byggnader för post- och telegrafverkens behov i Gällivare tidigare anvisade medel om sammanlagt 443,000 kronor.

Inköp av fastighet i Krylbo.

[3.]

3:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3) *dels* besluta, att den posthusbyggnad i Krylbo, vartill anslag om sammanlagt 350,000 kronor av 1920 års riksdag anvisats, icke skall komma till utförande; *dels ock* medgiva, att för postverkets räkning måtte få inköpas fastigheten Älvhem å tomterna nr 5 och 6 inom kvarteret Posten samt nr 3 och 4 inom kvarteret Älvhem i Krylbo för en köpeskilling av 70,000 kronor samt att sagda köpeskilling måtte få utgå av förenämnda för uppförande av en posthusbyggnad i Krylbo tidigare anvisade anslag om sammanlagt 350,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 8—11 av åberopade statsrådsprotokollet.

1920 års riksdag har å tilläggsstat för år 1920 och å riksstaten för år 1921 anvisat anslag om tillhopa 350,000 kronor för uppförande av en posthusbyggnad i Krylbo. Denna byggnad var avsedd att förläggas å en av statens järnvägar för ändamålet upplåten plats inom bangårdsområdet, söder om stationshuset och omedelbart intill järnvägsspåren, och skulle inrymma såväl expeditionslokaler för postkontoret som bostäder för i Krylbo tjänstgörande postpersonal.

Beträffande det fastighetsköp som nu i stället ifrågasatts böra komma till stånd har departementschefen anfört följande:

»Förslag om inköp för postverkets räkning av fastigheten Älvhem framlades redan år 1919 genom en i riksdagens andra kammare väckt motion. Att förslaget icke då vann riksdagens bifall, oaktat generalpoststyrelsen i infordrat yttrande framhöll, att starka skäl syntes tala för ett inköp av fastigheten i fråga, berodde huvudsakligen på, att riksdagen icke fann det vid denna tidpunkt tillförlitligen utrett, att förslaget innebure den lämpligaste lösningen av frågan, utan ansåg riksdagen det böra närmare undersökas, huruvida icke lämplig tomtmark kunde erhållas från bland annat statens järnvägar.

Sådana förhållandena nu gestalta sig, torde det emellertid vara otvivelaktigt, att ett inköp av fastigheten Älvhem innebär en i ekonomiskt hänseende avsevärt förmånligare lösning av postverkets lokalfråga i Krylbo än om en nybyggnad skulle uppföras vare sig å den tilltänkta platsen inom själva bangårdsområdet eller å den ävenledes föreslagna tomten norr om tingshuset. Fastigheten Älvhem är, såsom generalpoststyrelsen framhållit, för ändamålet synnerligen väl belägen såväl i förhållande till samhället som med avseende å förbindelsen med järnvägen. Som postkontoret redan är inrymt i fastigheten, torde icke några väsentliga om- eller tillbyggnadsarbeten nu påkallas, och icke heller torde sådana bliva nödvändiga inom en nära framtid, då de å fastigheten redan befintliga byggnaderna innehålla goda utrymmen för expeditionslokaler m. m. Av särskilt värde är, att inom fastigheten antagligen kommer att omedelbart kunna disponeras synnerligen välbehövliga bostadslägenheter för postpersonalen på platsen.

Jag anser mig alltså böra tillstyrka, att fastigheten Älvhem inköpes för postverkets räkning. I likhet med generalpoststyrelsen anser jag, att de för köpet nödiga medlen, 70,000 kronor, böra utgå av de för uppförande av ett posthus i Krylbo beviljade anslagen om tillhopa 350,000 kronor.

Enligt vad generalpoststyrelsen meddelat, har byggnadsstyrelsen av detta anslag i och för utredningar och utarbetande av ritningar förbru-

kat ett belopp av 7,105 kronor 63 öre. Under förutsättning att det nu förordade förslaget bifalles, skulle alltså av sagda anslag återstå en summa av 272,894 kronor 37 öre att disponeras för annat ändamål. Rörande användningen av viss del av dessa medel kommer jag att i det följande avgiva förslag.»

Utskottets yttrande.

Utskottet får tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag om att postverkets lokalbehov i Krylbo tillgodoses genom inköp av ifrågavarande bebyggda fastighet i stället för, såsom tidigare varit avsett, genom uppförande av en nybyggnad. Beträffande den begärda köpeskillingen vill utskottet erinra, att denna år 1919 utgjorde 100,000 kronor men att densamma nu nedbringats till 70,000 kronor.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) besluta, att den posthusbyggnad i *Krylbo*, vartill anslag om sammanlagt 350,000 kronor av 1920 års riksdag anvisats, icke skall komma till utförande;

b) medgiva, att för postverkets räkning måtte få inköpas fastigheten Älvhem å tomterna nr 5 och 6 inom kvarteret Posten samt nr 3 och 4 inom kvarteret Älvhem i Krylbo för en köpeskilling av 70,000 kronor samt att sagda köpeskilling måtte få utgå av förenämnda för uppförande av en posthusbyggnad i Krylbo tidigare anvisade anslag om sammanlagt 350,000 kronor.

Bostadslägenhet inom postverkets fastighet i Uddevalla.

[4.]

4:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4) att för anordnande av ytterligare en bostadslägenhet inom postverkets fastighet i Uddevalla måtte av odisponerad del av de utav riksdagen för uppförande av posthus i Krylbo tidigare anvisade anslag om sammanlagt 350,000 kronor få användas ett belopp av 32,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 11—13 av statsrådsprotokollet.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär att på vinden i posthuset i Uddevalla skulle inredas en lägenhet om 4 rum och kök jämte jungfrukammare, vilken lägenhet är avsedd för den nye innehavaren av postmästarebefattningen därstädes, som beräknas efterträda den nuvarande vid dennes avgång under år 1922 på grund av uppnådd pensionsålder. Förslaget har tillkommit på grund av svårigheterna att på annat sätt bereda bostad för denna nytillträdande tjänstehavare.

Erforderliga medel äro avsedda att beredas från uppkommet överskott å ett för uppförande av posthus i Krylbo anvisat anslag, vilket, på sätt av nästföregående punkt närmare framgår icke kommit till användning för sitt ursprungliga ändamål.

Utskottets yttrande.

Utskottet får på grund av den i ärendet lämnade utredningen tillstyrka, att ifrågavarande påbyggnad kommer till utförande. Enligt vad av utskottet införskaffade förnyade kostnadsberäkningar giva vid handen synes emellertid densamma kunna utföras för 26,000 kronor, vilket belopp torde böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande på av departementschefen föreslaget sätt. Då beloppet det oaktat synes högt i förhållande till arbetenas omfattning förutsätter emellertid utskottet, att det tages under förnyat övervägande, huruvida icke byggnadskostnaderna kunna ytterligare nedbringas.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må medgiva, att för anordnande av ytterligare en bostadslägenhet inom postverkets fastighet i *Uddevalla* måtte av odisponerad del av de utav riksdagen för uppförande av posthus i Krylbo tidigare anvisade anslag om sammanlagt 350,000 kronor få användas ett belopp av 26,000 kronor.

Bostadslägenheter inom postverkets fastighet i Kristianstad.

5:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5) att för anordnande av ytterligare bostadslägenheter inom postverkets fastighet i Kristianstad må av ej ännu disponerad del av de utav riksdagen för uppförande av posthus i Krylbo tidigare anvisade anslagen om sammanlagt 350,000 kronor få användas ett belopp av 40,000 kronor.

[5.] Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 13 och 14 av åberopade statsrådsprotokollet.

Enligt Kungl. Maj:ts förevarande förslag skulle å vinden till posthuset i Kristianstad inredas två lägenheter, nämligen en om fyra rum och kök jämte jungfrukammare och en om två rum och kök. Förslaget har närmast tillkommit med hänsyn till svårigheterna att kunna inom fastigheten bereda bostad för den vid postkontoret anställde förste postexpeditören.

Utskottets yttrande.

Utskottet får tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Även om utskottet uppmärksammat, att senaste i september 1921 uppgjorda

kostnadsberäkningar, vilka sluta på ett belopp av 40,000 kronor, innebära en nedgång av 9,000 kronor under tidigare i augusti 1920 antagna totalkostnad av 49,000 kronor, anser sig utskottet dock böra förvänta, att det jämväl i detta fall tages under förnyat övervägande, huruvida icke byggnadskostnaderna kunna ytterligare nedbringas; och får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må medgiva, att för anordnande av ytterligare bostadslägenheter inom postverkets fastighet i *Kristianstad* må av ej ännu disponerad del av de utav riksdagen för uppförande av posthus i Krylbo tidigare anvisade anslagen om sammanlagt 350,000 kronor få användas ett belopp av 40,000 kronor.

Telegrafverket.

Arbetarbostäder i Östersund, Malmö och Sundsvall.

6:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6) att för fullbordande av arbetena med uppförande av arbetarbostäder i Östersund, Malmö och Sundsvall må användas ett belopp av 105,041 kronor 30 öre av de besparingar, som uppkommit å tidigare beviljade anslag till uppförande av vissa byggnader vid telegrafverket. [6.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 16 och 17 av åberopade statsrådsprotokollet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts framställningar i ämnet har 1920 års riksdag anvisat för uppförande av arbetarbostäder i Östersund på tilläggsstat för år 1920 100,000 kronor och på 1921 års stat 116,000 kronor, för uppförande av arbetarbostäder i Malmö på tilläggsstat för år 1920 207,000 kronor och på 1921 års stat 200,000 kronor samt för uppförande av arbetarbostäder i Sundsvall på tilläggsstat för år 1920 100,000 kronor och på 1921 års stat 212,000 kronor.

Telegrafstyrelsen har i ämnet anfört, bland annat, följande:

»Arbetena å ifrågavarande bostadshus i Östersund, Malmö och Sundsvall hava påbörjats under de första månaderna av år 1921 och sedermera pågått utan avbrott samt framskridit så långt, att bostadshusen huvudsakligen äro färdiga och uppgörelser träffade angående de återstående entreprenaderna. De verkliga kostnaderna kunna därför nu överblickas, och visar det sig, att byggnadsföretagen ifråga för sitt fullbordande kräva något högre belopp än de av riksdagen för ändamålen anvisade, nämligen för Östersund 216,000, för Malmö 407,000 och för Sundsvall 312,000 kronor. Redan i sina skrivelser den 24 juli, den 23 juni och den 31 juli 1920 med framställningar om godkännande av ritningar till dessa

byggnader framhöll telegrafstyrelsen, att de för dem beviljade anslagen visade sig otillräckliga. Kostnaderna synas nu komma att uppgå till: för Östersund 250,000, för Malmö 440,000 och för Sundsvall 350,000 kronor. Kostnaden per eldstad blir då respektive 6,580, 6,100 och 6,250 kronor.

Till täckande av den merkostnad, uppgående till ett sammanlagt belopp av omkring 105,000 kronor, som sålunda vid bostadshusens uppförande under år 1921 ofrånkomligen uppkommit utöver de av riksdagen för ändamålet anvisade anslag, har telegrafstyrelsen tänkt sig, att vissa å tidigare beviljade anslag för byggnader gjorda besparingar lämpligen skulle användas.»

Enligt vad av statsrådsprotokollet närmare framgår uppgå ifrågavarande besparingar till sammanlagt i runt tal 337,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att för fullbordande av arbetena med uppförande av *arbetarbostäder i Östersund, Malmö och Sundsvall* må användas ett belopp av 105,041 kronor 30 öre av de besparingar, som uppkommit å tidigare beviljade anslag till uppförande av vissa byggnader vid telegrafverket.

Inköp av fastighet i Nynäshamn.

[7.]

7:o) Kungl. Maj:t har (punkt 7) föreslagit riksdagen att för inköp för telegrafverkets räkning av fastigheten Nynäs villastadstomt nr 59 i Nynäshamn må användas ett belopp av 22,000 kronor av de besparingar, som uppkommit å tidigare beviljade anslag till uppförande av vissa byggnader vid telegrafverket.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 19 och 20 av statsrådsprotokollet.

Såsom motivering för sin i ämnet gjorda framställning har telegrafstyrelsen anfört följande:

»I Nynäshamn har telegrafverket alltjämt på grund av den i samhället rådande bostadsbristen stora svårigheter att övervinna vid beredande av bostäder åt arbetare och tjänstemän vid telegrafverkets verkstad.

Telegrafverket har emellertid nu tillfälle att inköpa bebyggda fastigheten Nynäs Villastadstomt nr 59, även benämnd nr 6 i kvarteret Järnvägen, till ett pris av 22,000 kronor. Fastigheten, som innefattar en areal av 30,000 kvadratfot, delvis odlad mark, är bebyggd med en villa av trä i två våningar. Villan är i gott skick och innehåller på nedre botten två lägenheter och i våningen en trappa upp en lägenhet, de förra om respektive ett rum med tambur och fem rum och kök, den senare om fyra rum och kök. Villan kan utan vidare kostnad indelas till smålägenheter.

Av den begärda köpeskillingen torde, enligt av telegrafstyrelsen verkställd värdering, ett belopp av minst 9,000 kronor utgöra värdet av tomten, vadan priset för villan bleve 13,000 kronor eller 1,300 kronor per eldstad. Priset måste med hänsyn till tomtens goda läge samt fastighetens skick anses synnerligen lågt. Värdet av byggnaderna, tomten oräknad, har nyligen av sakkunnig byggmästare uppgivits till 26,000 kronor. Med nuvarande priser skulle en dylik byggnad betinga ett pris av omkring 60,000 kronor. Fastigheten giver för närvarande årligen i hyror ett belopp av sammanlagt 1,700 kronor, vilket belopp utgör närmare 8 procent ränta å köpeskillingen.

Fastigheten äges av direktionen över telegrafverkets änke- och pupillkassa, som är villig att på telegrafverket överlåta den för samma pris, som kassan själv givit.»

Utskottet vill tillstyrka att, på av Kungl. Maj:t föreslaget sätt, medel ställas till förfogande för inköp av ifrågavarande fastighet.

Utskottet får hemställa,

> att riksdagen må medgiva, att för inköp för telegrafverkets räkning av fastigheten Nynäs villastadstomt nr 59 i *Nynäshamn* må användas ett belopp av 22,000 kronor av de besparingar, som uppkommit å tidigare beviljade anslag till uppförande av vissa byggnader vid telegrafverket.

Inköp av fastighet i Skellefteå.

8:o) Uti en till riksdagen avlåten, den 27 januari 1922 dagtecknad proposition, nr 34, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för inköp för telegrafverkets räkning av tomten nr 83 i hörnet av Storgatan och Lasarettsgatan i Skellefteå med därå befintlig, under uppförande varande byggnad ävensom för fullbordande av nämnda byggnad må användas ett belopp av högst 90,000 kronor av de besparingar, som uppkommit å tidigare beviljade anslag till uppförande av vissa byggnader vid telegrafverket.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

För närvarande äro telegraf- och telefonstationerna i Skellefteå inrymda i skilda fastigheter, vilket anses som en stor olägenhet. Härtill kommer, att telegrafstationens lokal sedan flera år tillbaka är för sitt ändamål olämplig och för liten. Trafiken å stationen är stadd i snabb utveckling. Någon utvidgning av de nu disponerade lokalerna är icke möjlig och någon ny för ändamålet lämpligare lokal har icke stått att uppbringa i samhället. Vid nu anförda förhållanden har telegrafstyrelsen

ansett sig böra gå i författning om anskaffande av en ny stationsbyggnad, så snart en lämplig fastighet till skäligt pris stode att erhålla.

Telegrafstyrelsen har nu erbjudits inköpa fastigheten tomten nr 83 i hörnet av Storgatan och Lasarettsgatan med därå befintlig, under uppförande varande byggnad. Efter långvariga förhandlingar har fastighetsägaren nu förklarat sig villig att, under förutsättning att affären genast kommer till stånd, försälja fastigheten för en köpeskilling av 25,000 kronor. Den ursprungligen ifrågasatta köpesumman var 40,000 kronor. Tomten har ett synnerligen centralt och förmånligt läge och innefattar en areal av 2,279,6 kvadratmeter. Den har ansetts vara den enda centralt belägna tomt, som det synes vara möjligt att till antagligt pris förvärva.

Den å tomten befintliga, under uppförande varande byggnaden kan, enligt härom verkställd utredning, utan större ändringar kompletteras och färdigbyggas på sådant sätt, att en lämplig stationslokal erhålles. Genom inköp av ifrågavarande tomt och färdigbyggande av den påbörjade byggnaden skulle, enligt vad av telegrafstyrelsen framhållits, således telegrafverkets stationsfråga i Skellefteå kunna lösas på ett för verketlyckligt sätt.

Utskottets yttrande.

Med hänsyn till de fördelar, som ett inköp av ifrågavarande fastighet synes medföra för statsverket, får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att för inköp för telegrafverkets räkning av tomten nr 83 i hörnet av Storgatan och Lasarettsgatan i *Skellefteå* med därå befintlig, under uppförande varande byggnad ävensom för fullbordande av nämnda byggnad må användas ett belopp av högst 90,000 kronor av de besparingar, som uppkommit å tidigare beviljade anslag till uppförande av vissa byggnader vid telegrafverket.

Anslag till inköp och bebyggande av fastigheter.

[8.]

9:o) Under hänvisning till den av departementschefen lämnade utredningen (sid. 20—22) och med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i ämnet framställda förslag (punkt 8) får utskottet, som förutsätter att redogörelse rörande användningen av anslaget lämnas till nästkommande lagtima riksdag, hemställa,

att riksdagen må medgiva, att för *inköp och bebyggande av fastigheter för telegrafverkets räkning*, vilkas förvärvande eller färdigställande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, må av de besparingar, som uppkommit å tidigare beviljade anslag till uppförande av vissa bygg-

nader vid telegrafverket, användas ett belopp av 150,000 kronor, att disponeras efter Kungl. Maj:ts prövning och avgörande.

Förstärkning av telegrafverkets rörelsekapital.

10:o) Kungl. Maj:t har (punkt 9) föreslagit riksdagen att till förstärkning av telegrafverkets rörelsekapital för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett förslagsanslag, högst, 15,000,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 26—36 av åberopade statsrådsprotokollet.

[9.]

Jämlikt beslut av 1903 och 1911 års riksdagar har telegrafstyrelsen såsom rörelsekapital ägt att disponera sammanlagt 3,237,833 kronor 87 öre. Då detta belopp med den hastiga utvecklingen av telegrafverkets rörelse visade sig otillräckligt, förfor styrelsen på det sätt, att styrelsen successivt under det löpande året till statsverket inlevererade de belopp, vilka icke ansågos behövliga för löpande utgifter, varefter och sedan bokslutet omkring den 1 maj påföljande år blivit verkställt, återstående del av det enligt bokslutet uppkomna överskottet för det föregående året inlevererades från de under det nya året influtna inkomsterna. Då emellertid telegrafverkets inkomster icke ökades i samma lyckliga förhållande till utgifterna såsom förut, kunde telegrafstyrelsen med detta förfaringssätt icke längre inleverera det för nästföregående år bokförda överskottet. Styrelsen nödgades därför år 1919 anmäla, att det icke bleve möjligt för styrelsen att under nämnda år till statsverket inleverera någon del av de för åren 1916—1918 belöpande vinstmedel å tillhopa 26,573,424 kronor 49 öre, vilka av styrelsen dittills innehållits, samt anhöll att få för förstärkning av telegrafverkets rörelsekapital behålla vad av nämnda överskottsmedel icke kunde med användande av tillgängliga medel inlevereras till statsverket.

Under år 1920 inbetalade styrelsen sedermera av ovanberörda olevererade vinstmedel det på år 1916 belöpande överskottet, 4,000,000 kronor.

I 1921 års statsverksproposition föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till förstärkning av telegrafverkets rörelsekapital på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 22,573,500 kronor.

Riksdagen anförde, att Kungl. Maj:ts framställning i realiteten endast avsåge att bokföringsmässigt ordna den situation, som uppkommit genom telegrafstyrelsens underlåtenhet att inleverera visst driftöverskott. Även om riksdagen funnit åtgärd i sådan riktning ofrånkomlig, hade riksdagen ansett, att, innan saken definitivt ordnades på sätt verket föreslagit, en närmare undersökning borde verkställas i fråga om telegraf-

verkets dåvarande verkliga behov av rörelsekapital. I avbidan på resultatet av en sådan utredning, vilket syntes kunna framläggas vid nästkommande riksdag, hade riksdagen ansett annan åtgärd från riksdagens sida ej böra vidtagas än att riksdagen förklarade hinder från dess sida ej möta för att telegrafstyrelsen tills vidare icke till statsverket inlevererade ifrågavarande överskott.

Riksdagen anmälde alltså, att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts ovanberörda framställning, förklarat hinder från dess sida ej möta för att telegrafstyrelsen tills vidare och intill dess resultatet av en utredning angående telegrafverkets behov av rörelsekapital, som riksdagen förväntade bliva genom verkets försorg verkställd, kunde bliva riksdagen förelagt, icke till statsverket inlevererade det driftöverskott, varom fråga vore.

En sålunda i enlighet med riksdagens beslut företagen utredning har ansetts giva vid handen, att telegrafverkets behov av rörelsekapital vid ingången av år 1922 kunde beräknas till omkring 20,000,000 kronor, varav, på sätt av den ovan lämnade redogörelsen framgår, endast ett belopp av i runt tal 3,200,000 kronor stod till verkets förfogande, medan återstoden utgjordes av ännu innehållen del av vinstmedlen. Enligt telegrafstyrelsens beräkningar uppginge alltså det nu föreliggande anslagsbehovet till omkring 16,800,000 kronor.

Departementschefen har ansett, att det för ändamålet erforderliga anslaget icke behövde uppföras förrän å riksstaten för tiden 1 januari —30 juni 1923, under vilken tid telegrafstyrelsen alltså skulle hava att senast inleverera de vinstmedel, varom här vore fråga. Själva anslagsbeloppet har synts departementschefen kunna begränsas till i runt tal 15,000,000 kronor, varvid han bland annat utgått ifrån att den inneliggande förrådsbehållningen, av vars värde rörelsekapitalets storlek i väsentlig grad vore beroende, vid nämnda tid skulle komma att vara ytterligare nedbringad. Sammanlagt skulle alltså på detta sätt i runt tal 18,200,000 kronor komma att stå till telegrafverkets förfogande såsom särskilt rörelsekapital.

Utskottets yttrande.

Vad först angår frågan om telegrafverkets underlåtenhet att i vederbörlig ordning till statskontoret inleverera uppkomna vinstmedel, vill utskottet endast erinra, att denna fråga redan varit föremål för riksdagens bedömande i sammanhang med 1921 års riksdags behandling av en av de år 1920 församlade statsrevisorerna lämnad redogörelse för densamma.

I avseende därefter å det föreliggande förslaget om anvisande av medel till förstärkande av telegrafverkets rörelsekapital bör uppmärksammas, att även om det nu begärda beloppet, 15,000,000 kronor, i och för

sig synes högst betydande, detsamma dock väsentligt understiger vad som vid sistlidne riksdag ansågs för ändamålet erforderligt eller i runt tal 22,500,000 kronor. Huvudanledningen till denna avsevärda minskning är, såsom av statsrådsprotokollet framgår, beslutade nedskrivningar av telegrafverkets förråd, vilkas företagande emellertid medfört en motsvarande nedgång i telegrafverkets disponibla vinstmedel för år 1921. Vad som ytterligare möjliggjort ett nedbringande av anslagsbeloppet är också den omständigheten, att telegrafverkets pensionsfonders medel i alltjämt ökad utsträckning lämna tillgång till rörelsekapital.

Med hänsyn till den i ärendet lämnade utredningen har utskottet funnit sig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag, vilket innebär en betydande nedsättning icke blott, såsom ovan nämnts, under vad som vid sistlidna riksdag äskades utan också under det belopp, som nu begärts av telegrafstyrelsen. Då emellertid möjlighet föreligger, att vid den tidpunkt, då ifrågavarande anslag skall utbetalas till telegrafstyrelsen, behovet av förlagskapital kan vara ännu mindre än som nu beräknas, förutsätter utskottet att före anslagets utbetalande förnyad prövning verkställes rörande det erforderliga rörelsekapitalets storlek.

Kungl. Maj:t har föreslagit, att täckning för ifrågavarande anslag skulle beredas genom upplåning. Då ett sådant förfarande synes stå i överensstämmelse med vad som tidigare i andra liknande fall ägt rum, har utskottet intet att invända mot att så sker.

För den händelse behovet av rörelsekapital framdeles skulle komma att nedgå under vad som, i enlighet med vad ovan anförts, kan komma att för förra halvåret 1923 stå till disposition, bör, såsom av departementschefen förutsatts, rörelsekapitalet efter förnyad omprövning fastställas till visst lägre belopp och bör, enligt utskottets förmenande, överskott som för sådant fall skulle uppkomma å nu ifrågavarande anslag, till riksgäldskontoret återbetalas.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *förstärkning av telegrafverkets rörelsekapital* för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett förslagsanslag, högst, 15,000,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Stockholm den 3 mars 1922.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *A. C. Lindblad*, *N. A. Nilsson*, *J. Nilsson* i Skottlandshus, *H. F. Lamm*, *C. P. V. Nilsson*, *O. U. B. Olsson*, *J. L. Widell*, *C. G. Ekman*, *J. Nilsson* i Malmö, *O. Bergqvist* och *E. A. Hallin* samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *A. Wiklund*, *K. V. Rydén*, *J. Jönsson* i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *S. Bengtsson* i Norup, *C. R. Jansson* i Falun, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *S. E. Ljungkvist* och *B. F:son Holmgren*.

Stockholm 1922. **Kungl. Boktryckeriet.** P. A. Norstedt & Söner.
220566